

doet, dat het een raadsel is, hoe men kan spreken over harmonie tusschen de realiteiten en de phaenomenen, omdat de kennisleer van KANT dat voor onmogelijk verklaart. Men moet dan aantoonen, dat mijn bezwaren ongegrond zijn en dat de slotsom, die ik getrokken heb uit de analyse van het nut der goede gewaarwordingen, onjuist is.

Naar aanleiding van mijn tweede bezwaar: het volkomen parallelisme van de gezichtsvoorstellungen en de bewegingsvoorstellungen, wordt door MARX de opmerking gemaakt, dat ervaringsfeiten leeren, dat die overeenstemming niet volkomen is. Ik moet toestemmen, dat hij gelijk heeft, en dat ervaringen bij blindgeborenen, die later ziende werden, en ook velerlei soorten van gezichtsbedrog er op wijzen, dat, niettegenstaande volkomen zuiverheid van het vliesbeeldje, niet altijd volkomen overeenstemming tusschen gezichts- en bewegingszin voorkomt. Toch meen ik, dat in het algemeen mijn bewering juist is, en dat de, bijna altijd, aanwezige overeenstemming onbegrijpelijk blijft, wanneer men de volkomen *inadaequatie* der phaenomenen aanneemt.

TEN DOESSCHATE geeft echter een verklaring van de gelijkheid tusschen gezichts- en bewegingsgewaarwordingen, die naar mijn meening onjuist is. Hij schrijft die toe aan de associatie van de gezichtsvoorstellungen aan de bewegingsvoorstellungen. Indien dit waar was, dan zou het onbegrijpelijk blijven, waarom het volkomen totstandkomen der associatie afhangt van het zuivere netvliesbeeldje. Kan dat niet totstandkomen, dan blijft bij ernstige afwijkingen van het gezichtsorgaan, bijv. bij cataract, de associatie geheel achterwege, terwijl bij lichtere afwijkingen, bijv. myopie, de associatie gebrekkig blijft (lezen op een afstand, enz.). Het totstandkomen der associatie blijkt dus in hooge mate af te hangen van den aard der gezichtsvoorstellungen!

Had TEN DOESSCHATE gelijk, dan zou men bij een cataract-lijder of een myoop moeten trachten het associatie-vermogen te verhoogen, zou men hem psychisch moeten behandelen, terwijl integendeel ieder weet, dat aan het intellect van dergelijke personen niets ontbreekt, en men hem helpen kan door operatie of door een bril, waardoor men het ontstaan van een zuiver netvliesbeeld mogelijk maakt.

Kampen, 29 Augustus 1920.

J. D. C. KOCH.

SAMENWERKING VAN MAAGARTS EN CHIRURG.

Indien collega HALBERTSMA onze vergadering had bijgewoond en aan de discussie had deelgenomen, zou hij een juisteren indruk hebben, van hetgeen daar gesproken is. Hij zou dan de overtuiging hebben, dat geen onzer zichzelf of ons specialisme „onfeilbaar” acht. Hij zou dan ook weten, dat er geen sprake van is, dat ik „een chirurg” heb gevonden, die „volgens (mijn) intentie opereert”, maar dat ik die chirurgen verkiez, van wie ik weet, dat hun methode en techniek de grootst mogelijke waarborgen bieden, dat de patiënt van zijn lijden bevrijd zal zijn en zoo min mogelijk kans zal loopen na de operatie aan bezwaren en gevaren blootgesteld te zijn. Ik sta hierbij op hetzelfde standpunt als mijn betreurde leermeester TALMA. Nog hoor ik zijn woorden, toen hij, in consult bij een mijner patiënten, wien ik den raad had gegeven zich te laten opereeren, zich met dit advies vereenigde, doch er aan toevoegde: „maar ik ben zéér streng in de keus van den operateur.”

Het doel van mijn voordracht was aan te toonen, dat het *in het belang van onse zieken* is, dat de maagarts samenwerkt met den chirurg en dat de chirurg samenwerking zoekt met den maagarts. Een andere strekking heeft mijn betoog niet gehad.

Den Haag, 28 Augustus 1920.

J. DE GROOT SR.

EEN VERMOEDELIJKE VERVALSCHING VAN DIGALEEN.

Iemand, die reeds lang digaleen gebruikte, bemerkte deze week, dat de smaak afwijkend was. Het bleek toen, dat in den groothandel twee soorten voorhanden zijn, die op het eerste gezicht, wat de verpakking betreft, niet te onderscheiden zijn! Het verschil is als volgt: